

УДК 811.111'276.2:378.091.212

Реконтекстуалізація в перекладі студентського сленгу

Людмила Ковальчук¹ • Ірина Лесик¹ • Юлія Літкович²

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

²Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

Анотація

У статті розглянуто особливості використання стратегії реконтекстуалізації як лінгвокогнітивної операції в перекладі студентського сленгу. Проаналізовано етапи реконтекстуалізації, встановлено лексичні та стилістичні особливості перекладу студентського сленгу, виокремлено прийоми, що є типовими для перекладу ненормативної студентської лексики.

Ключові слова: контекст, студентський сленг, реконтекстуалізація, лексичні та стилістичні особливості, перекладацький прийом

УДК 811.111'276.2:378.091.212

Recontextualization in student slang translation

Liudmyla Kovalchuk¹ • Iryna Lesyk¹ • Yuliia Litkovych² ¹Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine²Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine

Abstract

Student slang as a secondary communication system is used by students exclusively in the context of informal conversation, since slang units cannot be used appropriately without knowing specific university terminology. The difficulty of translating such profanity is caused by the need for recontextualization – the translator's reconstruction of the source and target text contexts. The study of student slang words, in particular the techniques of translating them from English into Ukrainian, is relevant due to the dynamic nature of student slang, as well as the expansion of the boundaries of contemporary academic mobility of students. The **purpose** of the article is to determine the peculiarities of using the recontextualization strategy in the main techniques of translating student slang from English into Ukrainian. The integrated study of recontextualization in student slang translation involved the application of the following **methods**: the method of continuous sampling (for assembling slang units from student web-blogs), the method of descriptive observation (for defining possible techniques of translating student slang), methods of analysis and synthesis (for singling out lexical and stylistic peculiarities of student slang translation and formulation of conclusions). **Results**. Within the framework of sociocognitive approach, context is considered to be a special mental construct generated by participants in their episodic memory in the course of communicative interaction. The relevant constituents of the unique, subjective and dynamic context model include the sender and receiver of the message, their relationship, personal (situational) and sociocultural knowledge, evaluations and emotions, place and time of communication. A translator as a mediator of communicative interaction between the sender and the receiver of the message, also constructs a context model. Effective translation activity is possible only if the peculiarities of the context models of both the sender and the receiver of the message are taken into account. That is why the translator's context model is formed by incorporating the context models of both communicative partners into an integrated context model. Recontextualization as a linguistic and cognitive operation is aimed at reconstructing a communicative situation in the conceptual coordinates of communicative partners. Recontextualization in translation is a comprehensive translation strategy that affects all structural and communicative levels of the text and is used to adapt the translated text to the conditions acceptable in the target environment and the pragmatics of bilingual interaction. The strategy of recontextualization in student slang translation includes several stages: reconstructing the integrated context model that will resonate with the usual, everyday conditions of student life; domesticating the source text through analogy and specification; using appropriate translation techniques and transformations to reproduce the meaning of student slang in the target language. A comprehensive analysis of the illustrative material proved that the strategy of recontextualization involves such most frequent techniques of translating student slang as the search for appropriate equivalents in the target language, descriptive translation, explication and calquing. The highlighting stylistic features of translating student slang include metaphor, metonymy and antonomasia. The stylistic load of student slang often causes translation difficulties, since the strategy of recontextualization requires the involvement of a wide range of not only situational background, but also encyclopaedic knowledge. **Originality**. The article presents the attempt of making a deep insight into the application of the recontextualization strategy in translating student slang from English into Ukrainian. **Conclusion**. The results of the study prove that student slang is a multifaceted and emotionally coloured linguistic phenomenon that serves not only as a means of communication but also as a kind of cipher encoded in a mosaic of words and phrases. The strategy of recontextualization as a multi-stage linguistic and cognitive operation is focused on the reconstruction of the communicative situation by the translator in order to adapt the target text and adequately translate slang units. It is proved that the main techniques of translating student slang from English into Ukrainian are the search for appropriate equivalents in the target language, descriptive translation, explication and calquing. Metaphor, metonymy and antonomasia are the most effective and frequent stylistic means aimed at fulfilling the pragmatic function of slang units. We consider the study of possible ways of translating student abbreviations and phraseological units from English into Ukrainian to be much promising.

Keywords: context, recontextualization, student slang, lexical and stylistic peculiarities, translation technique

Постановка проблеми. Виразне колоритне студентське мовлення з характерними лексичними, граматичними та стилістичними особливостями завжди перебуває у фокусі численних наукових розвідок. Студентським сленгом як вторинною системою комунікації оперують студенти зазвичай у контексті неофіційних розмов, оскільки сленгові одиниці не є широко вживаними, їх неможливо використовувати доречно, не володіючи специфічною університетською термінологією. Щобільше, труднощі перекладу таких ненормативних лексичних одиниць зумовлені потребою реконтекстуалізації, тобто відтворення перекладачем контексту як джерельного, так і цільового тексту. Вивчення студентських сленгізмів, зокрема способів їх перекладу з англійської на українську мову, є на часі через динамічну природу студентського сленгу, а також розширення меж академічної мобільності студентів особливо в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню стратегії реконтекстуалізації в перекладі свої праці присвятили Р. Паровознюк (Паровознюк, 2018), Т. Alahmazi (Alahmazi, 2020), М. Baker (Baker, 2006), А. Greenall і Е. Lofaldi (Greenall & Lofaldi, 2019) та ін. Проведений моніторинг засвідчив, що останні наукові розвідки з досліджуваної проблематики здебільшого стосуються таких сфер перекладу, як медіапереклад та науково-технічний переклад. Саме тому вважаємо цілком релевантним простежити реалізацію

стратегії реконтекстуалізації у сфері неінституційного дискурсу, зокрема в перекладі студентського сленгу, яскраві приклади якого взяті з англійськомовних студентських блогів.

Мета статті – визначити особливості використання стратегії реконтекстуалізації в основних способах перекладу студентського сленгу з англійської на українську мову.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній лінгвістиці контекст (від лат. *contextus* – поєднання, зв'язок) визначають як «семантико-граматичну і комунікативну єдність певного текстового елемента з текстовим і ситуативним оточенням як індикатором значення й функціональної ваги такого елемента» (Селіванова, 2010, с. 251). Проте в нашому дослідженні ми застосовуємо соціокогнітивний підхід до розуміння контексту Т. А. ван Дейка (Dijk, 2008) і розглядаємо контекст як особливий, згенерований учасниками комунікативної взаємодії ментальний конструкт, тобто ментальну модель комунікативної ситуації в їхній епізодичній пам'яті. До релевантних складників контекстуальної моделі належать відправник та отримувач повідомлення, стосунки між ними, особисті (ситуативні) й соціально-культурні знання, оцінки та емоції, місце й час комунікації. Відповідно, кожен із комунікативних партнерів конструює власну контекстуальну модель (КМ), яка має унікальну суб'єктивну та динамічну природу: відправник повідомлення – КМ1, а отримувач повідомлення – КМ2 (див. Рис. 1).

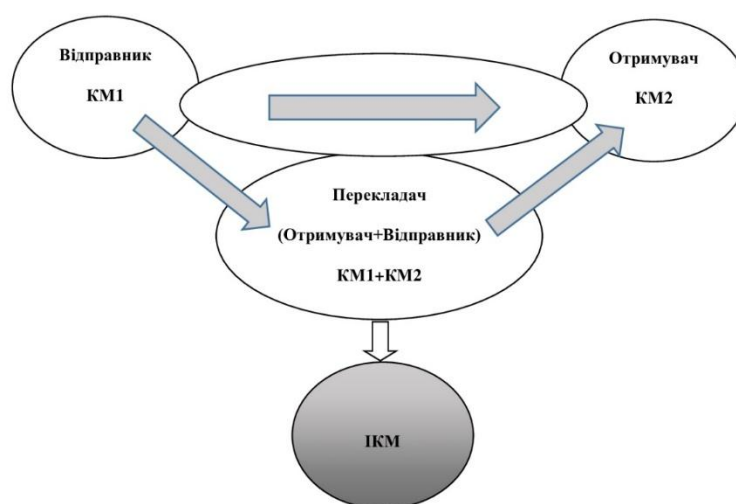

Рис. 1. Процес реконтекстуалізації в перекладі

Екстраполюючи вищесказане на процес перекладу, зазначимо, що перекладач як медіатор комунікативної взаємодії між відправником та отримувачем повідомлення також конструє контекстуальну модель. Ефективна перекладацька діяльність можлива лише за умови врахування особливостей контекстуальних моделей як відправника, так і отримувача повідомлення. Саме тому контекстуальна модель перекладача утворена шляхом інтеграції контекстуальних моделей обох комунікативних партнерів у сукупний продукт – інтегровану контекстуальну модель (ІКМ).

Загалом реконтекстуалізацію визначаємо як лінгвокогнітивну операцію, зорієнтовану на реконструкцію комунікативної ситуації в концептуальних координатах комунікативних партнерів (Ковальчук, 2017). Реконтекстуалізація в перекладі – це перекладацька стратегія, яка охоплює всі структурно-комунікативні рівні тексту і використовується задля адаптації перекладеного тексту до умов, прийнятних у цільовому середовищі, та прагматики двомовної взаємодії.

Стратегія реконтекстуалізації має доволі широкий діапазон застосування в перекладі сленгу. За визначенням О. Селіванової, сленг – це «нелітературна додаткова лексична система, яка представляє паралельну експресивно-оцінну, найчастіше стилістично знижену синонімію позначень загальновідомих понять і належить певній соціальній субкультурі» (Селіванова, 2010, с. 560).

Основною метою вживання студентського сленгу є досягнення виразності, економії зусиль та часу, кодування інформації під час спілкування з незнайомцями та виявлення власної ерудиції в університетському оточенні. Окрім цього, сленг є однією з форм «вписування» в колектив та засобом для адекватного сприйняття однолітками в студентському середовищі.

У фокусі нашого дослідження перебувають соціально марковані студентські сленгові одиниці різних мовних рівнів, що становить значну частину вокабуляра студентства. Зокрема, лексичні особливості студентських сленгізмів полягають у тому, що можуть бути представлені на рівні слова (*webliography* – список інтернет-ресурсів; *freshman / fresher* – недосвідчений студент-першокурсник), словосполуки (*cheet sheet* – шпора, шпаргалка; *cram sesh* – період інтенсивного навчання перед іспитом) чи навіть фрази (*ate*

and left no crumbs – показати всім майстерклас; *know your onions* – бути профі / експертом).

Стратегія реконтекстуалізації в перекладі студентського сленгу охоплює кілька етапів. На першому етапі реконтекстуалізації всі зусилля перекладача спрямовані на реконструкцію ймовірної ситуації – ІКМ, яка резонуватиме зі звичними, повсякденними умовами студентського життя. На другому етапі реконтекстуалізації перекладач здійснює одомашнення джерельного тексту завдяки аналогії та конкретизації (Паровознюк, 2018, с. 55) з урахуванням прагматики двомовної міжкультурної взаємодії, тобто КМ1 та КМ2. На завершальному етапі реконтекстуалізації перекладач удається до використання відповідних перекладацьких прийомів та трансформацій задля відтворення значення студентських сленгізмів у мові перекладу.

Завдяки ретельному аналізу ілюстративного матеріалу з'ясовано, що стратегія реконтекстуалізації передбачає використання таких найбільш частотних прийомів перекладу студентського сленгу, як:

пошук рівноцінних еквівалентів, якщо сленгізми зафіксовані в словнику (*libes* – бібліотека, читалка; *fracker* – клубний піджак; *cap* – брехня; *hop* – студентська вечірка; *drip* – стильний; *dynamite* – класний, крутий; *knackered* – виснажений; *ace a test* – написати контрольну на «відмінно»);

описовий переклад (*postdoc* – людина, яка займається науковою діяльністю після захисту дисертації; *win-win situation* – вигідна в кількох аспектах ситуація; *full ride* – повна стипендія, яка покриває 100 % вартості навчання);

експлікація (*all but dissertation* – студент, який виконав програму навчання, але ще не написав дисертацію; *senioritis* – «хвороба випускників», коли студенти останнього року навчання не виконують завдань та прогулюють пари; *dead week* – період, коли студенти посилено готуються до іспитів; *Ctrl+Z Degree* – випускний ступінь, який отримує студент, пропускаючи або відмінюючи певні курси; *syllabus shock* – враження, що виникає, коли студент переглядає програму курсу та розуміє величезний обсяг матеріалу);

калькування (*brainstorm* – мозковий штурм, *diploma mill* – «фабрика дипломів»).

Варто зауважити, що до стилістичних особливостей перекладу студентського сленгу належать:

метафора (*burn the midnight oil* – вчитися до глибокої ночі; *open a can of worms* – ускладнювати ситуацію). Напр.: *I burned the midnight oil for four nights in order to study for the exam.* – Я вже не сплю четверту ніч через цей клятий екзамен;

метонімія (*Ivory Tower* – елітарне університетське середовище; *cap and gown* – випускник). Напр.: *Today, only caps and gowns are worn in our yard. What do you mean? Dude, it's graduation day!* – Сьогодні лише випускників можна побачити на подвір'ї університету. У сенсі? Чуваче, сьогодні ж випускний!;

антономазія (*Elon Musk* – особа, що має здібності до керування людьми в команді). Напр.: *Has James always been so smart? You're kidding, but he's the Elon Musk of our startup team!* – А Джеймс завжди був таким лідером? Жартуєш, але ж він справжній Ілон Маск у нашій передовій команді.

Стилістичне навантаження студентського сленгу часто спричиняє перекладацькі труднощі, оскільки стратегія реконтекстуалізації в цьому разі передбачає залучення широкого спектра не лише ситуативних фонівих, а й енциклопедичних знань.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, студентський сленг – це багатогранний та емоційно забарвлений мовний феномен, який слугує не лише засобом комунікації, а й своєрідним шифром, закодованим у мозаїці слів та словосполук. Стратегія реконтекстуалізації як багатоетапна лінгвокогнітивна операція зорієнтована на реконструкцію перекладачем комунікативної ситуації задля адаптації цільового тексту й адекватного перекладу сленгових одиниць. Основними прийомами перекладу сленгізмів з англійської на українську мову є пошук рівноцінних еквівалентів у мові перекладу, описовий переклад, експлікація та калькування. Ефективними та найбільш частотними стилістичними інструментами, зорієтованими на виконання прагматичної функції сленгових одиниць, слугують метафора, метонімія та антономазія.

Перспективним вважаємо вивчення способів перекладу аббревіатур та фразеологізмів з англійської на українську мову, які є найбільш поширеними в студентському оточенні.

Література

- Ковальчук, Л. (2017). Контекст та контекстуальність у сучасному англомовному дискурсі: дис. ... кандидата філол. наук: 10.01.04, Запоріжжя, 231 с.
- Паровознюк, Р. (2018). Реконтекстуалізація в перекладацькому аналізі медичного тексту. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія: Мовознавство. Літературознавство, Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», Вип. 21, т. 2, С. 53-57.
- Селіванова, О. О. (2010). Лінгвістична енциклопедія, Полтава: Довкілля-К, 844 с.
- Altahmazi, T. (2020). Creating realities across languages and modalities: Multimodal recontextualization in the translation of online news reports. *Discourse, Context & Media*. Elsevier, Volume 35. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2020.100390>
- Baker, M. (2006). Contextualization in translator- and interpreter- mediated events. *Journal of Pragmatics*. Elsevier, Volume 38, Issue 3, P. 321-337. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2005.04.010>
- Dijk, T. A. van. (2008). *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*, New York: Cambridge University Press, 266 p. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511481499>
- Greenall, A. & Løfaldli, E. (2019). Translation and Adaptation as Recontextualization: The Case of the Snowman. *Adaptation. Special Issue: Intersemiotic Translation as Adaptation*, Oxford University Press, Volume 13, Issue 3. P. 199-205. <https://doi.org/10.1093/adaptation/apz002>

Джерела

- A parent's guide to teen slang: blog. 2024. <https://axis.org/resource/a-parent-guide-to-teen-slang>
- British slang words every student should know: blog. 2023. <https://www.casita.com/blog/uk-slang-words-every-student-should-know>
- Do you know these 9 American college student slang words: blog. 2023. <https://globallaunch.asu.edu/blog/do-you-know-these-9-american-college-student-slang-words>
- Keeping up with student slang: blog. 2024. <https://www.isponline.org/uk/student-slang>
- Slang words about school and studying: blog. 2024. <https://www.espressoenglish.net/slang-words-about-school-and-studying>

References

- Kovalchuk, L. (2017). Kontekst ta kontekstualnist u suchasnomu anhlomovnomu dyskursi [Context and contextuality in modern English discourse]: dys. ... kandydata filol. nauk: 10.01.04, Zaporizhzhia, 231 s.
- Parovozniuk, R. (2018). Rekontekstualizatsiia v perekladatskomu analizi medychnoho tekstu [Recontextualization in the translational analysis of a medical text]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii: Movoznavstvo. Literaturoznavstvo, Drohobych: Vydavnychiy dim «Helvetyka», Vyp. 21, t. 2, S. 53-57.*
- Selivanova, O. O. (2010). *Linhvistychna entsyklopediia* [Linguistic encyclopedia], Poltava: Dovkillia-K, 844 s.
- Altahmazi T. (2020). Creating realities across languages and modalities: Multimodal recontextualization in the translation of online news reports. *Discourse, Context & Media*. Elsevier, Volume 35. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2020.100390>
- Baker M. (2006). Contextualization in translator- and interpreter- mediated events. *Journal of Pragmatics*. Elsevier, Volume 38, Issue 3, P. 321-337. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2005.04.010>
- Dijk T. A. van. (2008). *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*, New York: Cambridge University Press, 266 p. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511481499>
- Greenall A. & Løfaldli E. (2019). Translation and Adaptation as Recontextualization: The Case of the Snowman. *Adaptation*. Special Issue: Intersemiotic Translation as Adaptation, Oxford University Press, Volume 13, Issue 3. P. 199-205. <https://doi.org/10.1093/adaptation/apz002>

Sources

- A parent's guide to teen slang: blog. 2024. <https://axis.org/resource/a-parent-guide-to-teen-slang>
- British slang words every student should know: blog. 2023. <https://www.casita.com/blog/uk-slang-words-every-student-should-know>
- Do you know these 9 American college student slang words: blog. 2023. <https://globallaunch.asu.edu/blog/do-you-know-these-9-american-college-student-slang-words>
- Keeping up with student slang: blog. 2024. <https://www.isponline.org/uk/student-slang/>
- Slang words about school and studying: blog. 2024. <https://www.espressoenglish.net/slang-words-about-school-and-studying>

Автори

Людмила Ковальчук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології
e-mail: liuda_babula@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0002-4531-1326>

Ірина Лесик, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології
e-mail: ivlesyk71@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9797-5685>

Юлія Літкович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології
e-mail: litkovych@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4962-0617>

Конфлікт інтересів

Автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів

Authors

Liudmyla Kovalchuk, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the English Philology Department
e-mail: liuda_babula@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0002-4531-1326>

Iryna Lesyk, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the English Philology Department
e-mail: ivlesyk71@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9797-5685>

Yuliia Litkovych, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Foreign and Ukrainian Philology Department
e-mail: litkovych@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4962-0617>

Conflict of Interests

The authors declare that they have no conflict of interest